

<p>חוזר מס': 2/2015</p> <p>תאריך: ט"ו אייר תשע"ו 23 מאי 2016</p> <p>חוזר זה מחליף את החוזר שפורסם ב- 15.1.15.</p> <p>16.24.11 – עדכון בסעיף גבולות ומשך תוכנית שיקום ב1</p>	
<p>נושא: שיקום מקצועי</p> <p>תת נושא: גבולות השיקום המקצועי</p> <p>שם החוזר: זכאות לשיקום והגדרת גבולות ומשך תוכניות שיקום</p>	
<p>מטרת החוזר</p> <p>רענון התנאים לקביעת זכאות לשיקום מקצועי והגדרת משך הזמן בתוכנית שיקום עפ"י הוראות החוק</p>	
<p>פתח דבר</p>	
<p>הגדרות</p>	
<p>הוראות לביצוע</p>	
<p>רשימת תפוצה</p>	

בברכה,

כרמל סטינגר

כרמל סטינגר
מנהלת האגף

פתח דבר

מדינת ישראל באמצעות חוק הביטוח הלאומי, מקנה זכאות לשיקום מקצועי כחלק מתפיסת מערך הביטחון הסוציאלי במדינה, ככל זכאות (בין אם בבטוח הלאומי או בכל גוף אחר) גם היקפה של הזכאות לשיקום הינו מוגבל ומותנה ראשית דבר בעמידה במספר קריטריונים.

בשנים האחרונות, מתוך רצון לאפשר לאנשים למצות את זכאותם לשיקום, ולאפשר להם את מיצוי הפוטנציאל שלהם באמצעות תוכנית שיקום מיטבית, ומתוך החשיבה שיש לעשות הבחנה בין מודל שיקומי (תוכנית מיטבית למיצוי מלוא הפוטנציאל) ומודל רפואי (אחוזי נכות רפואיים בלבד), הורחבו מבלי לשים לב גבולות השיקום הן בקביעת הזכאות לשיקום והן באישור משך תוכנית שיקום.

במצב שקיים כיום, אישור זכאות לשיקום משמעה אישור מלוא משך תוכנית השיקום כולל מלוא הסיוע האפשרי בתוכנית שיקום, ואדם עם 20% נכות זכאי לאותו סיוע ואורך תוכנית כמו אדם שנקבעו לו 100%. מצב זה אינו עולה בקנה אחד עם הוראות החוק וכוונת המחוקק שקבעו גבולות שיקום ברורים בהבחנה עפ"י אחוזי נכות רפואית שמגדירים הקף זכאות ומחייב בדיקה מחדש והתכנסות לגבולות הקבועים בחוק.

חוזר זה מחליף את החוזר שפורסם ב- 15.1.15.

השינוי בחוזר הוא בעדכון הנסיבות המיוחדות (סעיף ב 3).

הגדרות

א. קביעת זכאות לשיקום

קודם למשך תוכנית השיקום, תהליך קביעת הזכאות לשיקום, וגם בקביעת הזכאות לשיקום לא הייתה הקפדה יתרה על לשון החוק שרואה באחוזי הנכות שנקבעו תנאי ראשון ומקדמי לבדיקת שאר התנאים הנדרשים במצטבר כנדרש:

בסעיף 203 בפרק ט' לגבי אנשים מענף נכות כללית.

- (2) אין הוא מסוגל עוד עקב ליקוי לעסוק בעבודתו הקודמת או בעבודה מתאימה אחרת.
  - (3) הוא זקוק להכשרה מקצועית שתאפשר לו לחזור לעבודתו הקודמת או להשתלב בעבודה התואמת את כישוריו לאחר אירוע הליקוי
  - (4) הוא ניתן לשיקום מקצועי
- ובסעיף 3 בתקנות הביטוח הלאומי (שיקום מקצועי) 1956 לגבי אנשים מענף נכות מעבודה (2) עקב הפגיעה בעבודה, אינו מסוגל יותר לעבודתו הקודמת או לעבודה מתאימה אחרת שידע לעשותה ושניתן להעסיק בה את הנפגע או שהוא זקוק להכשרה מקצועית מיוחדת בכדי שיהיה מסוגל לחזור לעבודתו הקודמת.
- (3) הוא יהיה לדעת פקיד השיקום מתאים לשיקום מקצועי

ב. קביעת גבולות השיקום ומשך תוכנית השיקום

משך זמן תוכנית השיקום מוגדרת בחוק – הוראות בדבר שיקום מקצועי 1956 סעיף 6

- (א) בתוכנית השיקום לא יקבע פקיד השיקום תקופת שיקום העולה על 12 חודשים, אלא אם בשים לב **למסיבות המיוחדות** של המקרה.
- (ב) האמור בהוראה 6(א) אינו חל לגבי שיקומו של נפגע שדרגת נכותו עולה על 65% או שבשעת הפגיעה בעבודה טרם מלאו לו 18 שנה והתוכנית המוצעת אינה ניתנת לביצוע תוך 12 חודשים.

הוראות לביצוע

א. זכאות לשיקום לתוכנית של הכשרה מקצועית

מאחר ומטרת השיקום המקצועי באמצעות הזכאות לשיקום הינה לאפשר לאדם להשתלב בשוק העבודה החופשי, יש להקפיד ולבחון היטב בנקודת הכניסה האם האדם אכן עונה לתנאי הזכאות כמפורט בחוק. כלומר, האם ישנן השלכות תיפקודיות הנובעות מנכותו המונעות ממנו להשתלב בעבודה, בין אם הוא בעל מקצוע/רקע תעסוקתי קודם ובין אם לאו.

בהקשר זה אבקש להדגיש 2 נושאים מרכזיים:

תובעים חסרי מקצוע: עצם היותו של אדם חסר מקצוע אינה מקנה זכאות "אוטומטית" לשיקום, אם אין השלכות תיפקודיות הנובעות מנכותו, והוא יכול להשתלב בעולם העבודה.

יש לבחון בהקשר זה את יכולתו/מגבלותיו בהשתלבות בעבודה ביחס לבני גילו האחרים שאינם עם נכות, במה יכולת השתלבותו בעבודה ביחס אליהם נפגמה עקב נכותו.

עצם הצורך של אדם בסיוע במימון לימודיו, או עצם הצורך שלו בעזרה במהלך לימודיו אינה מהווה קריטריון בבדיקת הזכאות לשיקום.

על מנת לדייק בהבנת ההשלכות התיפקודיות הנכם נדרשים להתייעץ עם רופא המוסד לעניין ההשלכות התיפקודיות ועל סמך חוות דעתו לגבש את החלטתכם לעניין קביעת זכאות לשיקום.

תובעים בעלי הכשרה מקצועית/השכלה: במקרים אלו יש לבחון היטב, בנוסף להבנת ההשלכות התיפקודיות של הנכות, את יכולתו לעסוק בתחומים אותם רכש (בין אם רכש אותם טרם אירוע הליקוי ובין אם רכש אותם בסיועו), ואילו אפשרויות תעסוקה פתוחות בפניו באמצעותם.

תובעים בעלי ניסיון תעסוקתי קודם: בין אם נכותם נקבעה בענף נכות כללית ובין אם בנפגע עבודה, יש להקפיד הקפדה יתרה על בדיקת הזכאות לשיקום. מדובר באנשים שמרביתם בעלי מקצוע שיש לבחון את השלכות הנכות על המשך עבודתם במקצועם או בעיסוק אחר מתאים לנתניהם.

זכאות לשיקום לתוכנית של סיוע בהשמה

תובעים שאינם עונים לתנאי הזכאות לשיקום באמצעות הכשרה מקצועית ונקבעו להם 20% נכות לפחות ניתן לסייע להם בהשמה בעבודה באמצעות חברות ההשמה החדשות שזכו במכרז ההשמה החדש שלנו.

שילובם של אנשים עם מוגבלות בעבודה נמצא על סדר היום של כלל משרדי הממשלה, ומוגדר כיעד לאומי. לכן, מאחר ויש בידנו כלי לסייע בכך, ניתן להציע לכל מי שעונה לתנאי הזכאות כפי שצוינו לעיל סיוע בהשמה.

ב. גבולות ומשך תוכנית שיקום

כאמור, בשנים האחרונות התעלמנו מהצורך בקביעת גבולות משך תוכנית השיקום כמפורט בהוראות החוק, וניתנה פרשנות מרחיבה מאד ל"מסיבות מיוחדות" לאישור תוכנית מעבר ל-12 חודשים לכל מי שביקש זאת מכיוון שזו התוכנית שבחר ושהתאימה לו, ובכך למעשה רוקנו מתוכן את "המסיבות המיוחדות", וכעת אנו מבקשים להגדיר בהתאמה להוראות החוק.

להלן ההנחיות לקביעת משך תוכנית שיקום למי שדרגתו הרפואית נמוכה מ-65%

1. כל מי שנקבעו לו פחות מ-65% נכות רפואית, יהיה זכאי לסיוע ב-12 חודשי שיקום **רציפים** לכל היותר.
(א) במקרים בהם מדובר בקורס מקצועי הנמשך מעבר ל-12 חודשים רציפים הסיוע במימון התוכנית יהיה ב-12 החודשים האחרונים של התוכנית.
(ב) במקרים בהם מדובר בתוכנית השכלה גבוהה הנמשכת מספר שנים, הסיוע במימון התוכנית יהיה בשנת הלימודים האחרונה בלבד, פרט למקרים בהם בשנה האחרונה היקף התוכנית יהיה חלקי ולא יאפשר מיצוי זכויות מירבי.
2. תוכנית השיקום מתייחסת למשך ההכשרה מקצועית בלבד ולא לתהליך האבחון התעסוקתי, תכניות טרום-הכשרה (הכנה להכשרה/עבודה ו/או תכניות העצמה) וסיוע בהשמה שכן אלו מהווים את הפלטפורמה למימוש תוכנית השיקום/שילוב בעבודה. **נבקש לשים לב שישנם אנשים שתוכניות אלו מספקות עבורם לקראת השמה בעבודה ולא נדרשת להם הכשרה מקצועית בנוסף.**
3. הגדרת "מסיבות מיוחדות" לאישור תוכנית מעבר ל-12 חודשים לגבי נ"כ:

קבלת החלטה ברמת הסניף

- א. מקבלי קצבת נכות מלאה או חלקית.
- ב. אנשים שנקבעו להם לפחות 40% נכות רפואית ו**נבדקו** לעניין אובדן כושר השתכרות, גם אם אינם מקבלים קצבה.
- ג. אנשים שנקבעו להם לפחות 40% נכות ואינם מקבלים קצבת נכות, הזקוקים לה**הנגשות** הנובעות מנכותם - תרגום לשפת סימנים, תמלול והקראה.

קבלת החלטה במשרד ראשי

- ד. אנשים שאינם עונים לתנאים א, ב, ג וישנה **המלצה** של פקיד שיקום על הכשרה העולה על 12 חודשים עקב "**מסיבות מיוחדות**" חריגות אחרות – מצב רפואי חריג עם השלכות תפקודיות משמעותיות (נתמך בחוות דעת רפואיות) או בגין מצב סוציאלי יוצא דופן (כדוגמת העדר עורף משפחתי, אירועי חיים קשים וכדו').
במקרים אלו יש להעביר בקשה עם המלצה **לקבלת החלטה** חריגה באגף השיקום במשרד ראשי.

4. בשלב זה ועד שנסיים בחינה מעמיקה לגבי נ"ע, הגדרת "מסיבות מיוחדות" לגבי נ"ע מתייחסת למקבלי קצבה בלבד, כלומר מי שנקבעו לו 20% נכות ומעלה, ובתנאי שעונה לתנאי הזכאות לשיקום כפי שפורטו לעיל.

[חזרה](#)

רשימת תפוצה

נמענים לביצוע: עובדי השיקום
העתק לידיעה: גב' אילנה שרייבמן – משנה למנכ"ל
מנהלי סניפים
עו"ד שלומי מור – הלשכה המשפטית

[חזרה](#)